

Kompetence

Medicinhandling

Målgruppe

Sygeplejersker, farmakonomer, social- og sundhedsassistenter, social- og sundhedshjælpere og ufaglærte.

Formål

- At sikre, at personalet
 - kender deres kompetencer, ansvar og opgaver
 - er trygge ved at løse opgaverne.
- At medvirke til at forebygge fejl.

Fordeling af opgaver med at håndtere medicin

- Social- og sundhedshjælpere udfører VD fra social- og sundhedsassistenter og sygeplejersker efter en sygeplejefaglig vurdering.
- Social- og sundhedshjælpere varetager som udgangspunkt ikke sygeplejefaglige opgaver i ustabile forløb.
- Helhedsplejen bruger som hovedregel ikke borgerspecifik VD
- Medicinadministration hos borgere i ustabile forløb (fx ved infektioner eller midlertidig forværring af kronisk sygdom) kan kun varetages af autoriseret personale

Administration af medicin efter oplæring

- Social- og sundhedshjælpere og ufaglærte kan administrere medicin efter dokumenteret oplæring. Se nedenfor. Visse lægemidler kan SSH/ufaglærte få dokumenteret oplæring i, når det er relevant (behovsstyret)
- Dokumenteret oplæring omfatter teoretisk og praktisk oplæring og efterfølgende supervision. Herefter udstedes "kørekort", som vedlægges personalemappen.
- Alle medarbejdere er ansvarlige for selv at sige fra, hvis de er blevet planlagt til opgaver, de ikke er oplært i og mestrer.

Indsats	SPL	FKN	SSA	SSH	Bemærkninger
MEDICINDISPENSERING					
• Stabile og forudsigelige forløb	X	X	X		
• Risikosituationslægemidler	X	X	X*		*Undtaget: Marevan og Marcoumar Methotrexat
• Dispensering, der omfatter op- og nedtrapning	X				
• Ophældning af p.n.-medicin	X	X	X		
• Vurdering af passende indsats til dispensering:	X	X	X		
○ Kan borgeren oplæres til at blive					

Indsats	SPL	FKN	SSA	SSH	Bemærkninger
selvhjulpen ○ Dosisdispensering ○ Dispensering i klinik ○ Screening for kompleksitet					
DOSISDISPENSERET MEDICIN					
• Vurdering af, om borgeren er egnet til at få dosisdispenseret sin medicin	X	X	X		
• Koordinere og gennemføre overgang til dosisdispenseret medicin		X			
• Kontrol af dosisposer	X	X	X		
ADMINISTRATION AF DOSERET MEDICIN					
• Medicin fra doseringsæske og dosispose	X	X	X	X*	*SSH/ufaglærte administrerer ikke <ul style="list-style-type: none"> • Medicin, der trappes op eller ned • Antibiotika. Ved behandling ud over 14 dage kan opgaven efter konkret vurdering videredelegeres • Medicin i ustabile forløb • Methotrexat
• Faste*, perorale lægemidler, der ikke kan dispenseres	X	X	X		*Faste lægemidler er lægemidler i fast form
• Vagitorier og suppositorier	X		X	X*	*SSH efter dokumenteret oplæring (behovsstyret). Ved flere rektale lægemidler skal de enkeltvis dispenseres i mærkede poser.
• Ophældt p.n.-medicin (tabletter m.m.)	X	X*	X	X*	* Farmakonomer/SSH/ufaglærte efter aftale med autoriseret personale
• Ophældt p.n.-medicin (flydende perorale lægemidler)	X	X*	X	X*	* Farmakonomer/SSH/ufaglærte efter aftale med autoriseret personale
• Ophældte, flydende lægemidler	X	X	X	X*	*SSH/ufaglærte, fx Kaliumklorid oral opløsning (ophældt til 1 døgn ad gangen i enkelt-doser)
ADMINISTRATION AF IKKE-DOSERET MEDICIN					
• Ikke ophældte, flydende lægemidler	X	X	X	X*	*SSH/ufaglærte kan dosere og administrere perorale laksantia (dråber, oral opløsning, pulver til opløsning) efter dokumenteret oplæring
• Øjendråber, øjensalve	X	X	X	X*	* SSH/ufaglærte efter dokumenteret oplæring.
• Øredråber	X	X	X	X*	*SSH/ufaglærte efter dokumenteret oplæring (behovsstyret).
• Næsedråber, næsespray	X	X	X	X*	* SSH/ufaglærte efter dokumenteret oplæring (behovsstyret).
• Miniklysma, fx Microlax	X		X	X*	*SSH efter dokumenteret oplæring (behovsstyret).
• Andre klysma end miniklysma, fx Klyx	X		X		
• Rektalvæske, fx Stesolid	X		X	X*	*SSH efter dokumenteret oplæring (behovsstyret).
• Medicinske cremer, salver osv.	X	X	X		
• Medicinsk plaster	X	X	X		
• Inhalationsmedicin	X	X	X		

Indsats	SPL	FKN	SSA	SSH	Bemærkninger
• Subkutan injektion (s.c.)	X		X*		*Kan ikke selvstændigt starte subkutan behandling med lindrende medicin. Kun administration af insulin i fastlagt dosis Kun færdigblandede injektionsvæsker
• Intramuskulær injektion (i.m.)	X		X*		*Kun færdigblandede injektionsvæsker
• Intravenøs administration (i.v.)	X*				*Efter teoretisk og praktisk oplæring i i.v.-administration samt superviseret og godkendt administration hos konkrete borgere.

Andet

Sygeplejestuderende	<ul style="list-style-type: none"> • Sygeplejestuderende løser opgaver vedrørende medicin håndtering efter vurdering og under supervision. • 4. semesterstuderende kan selvstændigt varetage visse opgaver vedrørende medicin. Det kan fx være medicinadministration. • Det er den kliniske vejleder, der foretager individuelle vurderinger og superviserer de studerende.
Social- og sundhedsassistentelever og social- og sundhedshjælperelever	<ul style="list-style-type: none"> • Social- og sundhedsassistentelever og social- og sundhedshjælperelever løser opgaver vedrørende medicin håndtering under supervision af en vejleder.
Vikarer	<ul style="list-style-type: none"> • Social- og sundhedsassistentvikarer kan dispensere og administrere medicin som fastansatte. • OBS Vikarer har ikke adgang til at opdatere medicinskemaet og til at bestille medicin (kan lægge bestilt medicin "i kurven" i Nexus). Se instruksen Vikarer (under udarbejdelse). • Social- og sundhedshjælpervikarer kan administrere medicin som fastansatte. • Vikarer skal kende relevante instrukser for medicin håndtering og vide, hvor de findes.
Nyansatte	<ul style="list-style-type: none"> • Nyansatte gennemgår et introduktionsforløb, som også omfatter håndtering af medicin relateret til deres uddannelse.
Gravide	<ul style="list-style-type: none"> • Gravide medarbejdere skal ikke planlægges med i plejen, hvor borgeren får følgende præparater: <ul style="list-style-type: none"> • Methotrexat og andre cytostatika • Tetracyklin • Gentamicin og andre aminglykosider • Sulfamethizol og sulfamethoxazol (sulfonamider).

Selvadministration	<ul style="list-style-type: none"> • Fuld selvadministration: Borgere, der helt selvstændigt tager deres medicin, efter at den er dispenseret af Helhedsplejen. Lægen vurderer, om borgeren kan være selvadministrerende. • Delvis selvadministration: Borgeren får udleveret doseret medicin til fx 1 dag eller 1 uge og tager derefter selv sin medicin. Personalet minder borgeren om at huske at tage sin medicin, hvor det er aftalt i handlingsanvisningen. Lægen vurderer, om borgeren kan være delvis selvadministrerende.
---------------------------	--

Kvalitetsopfølgning

- En gang om året gennemgår leder, sygeplejefaglig leder, faglig koordinator og farmaceut status for oplæring og behov for undervisning/opdatering af medarbejdere om lægemidlers virkning osv., håndtering af medicin, administration af lægemiddelformer, dokumentation af håndtering af medicin og gældende instrukser for håndtering af medicin.

Referencer og nyttige links

- Vejledning om ordination og håndtering af lægemidler, VEJ nr. 9079 af 12. februar 2015
- Korrekt håndtering af medicin, 3. udgave, Sundhedsstyrelsen, september 2023
- Bekendtgørelse om autoriserede sundhedspersoners patientjournaler, BEK nr 1225 af 08/06/2021.
- Vejledning om sygeplejefaglig journalføring, VEJ nr 9521 af 01/07/2021
- Vejledning om autoriserede sundhedspersoners benyttelse af medhjælp (delegation af forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed), VEJ nr. 115 af 11. december 2009
- Bekendtgørelse af autoriserede sundhedspersoners patientjournaler (journalføring, videregivelse og overdragelse mv.) BEK nr. 1090 af 28. juli 2016
- Vejledning om udfærdigelse af instrukser. VEJ nr. 9001 af 20/11/2000
- Vejledning om identifikation af patienter og anden sikring mod forvekslinger i sundhedsvæsenet, VEJ nr. 9808 af 13/12/2013.
- Gravides og ammendes arbejdsmiljø. VEJ nr 9170 af 15/03/2021.

Instruksen er udarbejdet af:	Ansvarlig for instruksen:	Godkendt af:
Kirsten Pultz Farmaceut	Gitte Widmer Sygeplejefaglig leder	Faglige koordinatore i HHP
Revisionsdato: 30. maj 2023	Næste revision: Maj 2025	